

## Työssäoppimisen toimintamallikuvaus -mitä sähköalan yrityksen tulee tietää työssäoppimisesta?

### **Ammatillinen koulutus uudistui. Mikä muuttui?**

Ammatillista koulutusta koskeva lainsäädäntö uusiutui 1.1.2018. Aikaisempi jako aikuiskoulutukseen ja nuorisooasteen koulutukseen poistui ja nyt ammattitaito osoitetaan aina näytöillä ensisijaisesti työpaikoilla. Myös työpaikalla tapahtuvaa oppimista on lisätty.

### **Työssäoppiminen tapahtuu koulutussopimuksella**

Koulutussopimusmalli korvaa vanhan työssäoppimisjakson. Oppilaitos tekee koulutussopimuksen työpaikan ja opiskelijan kanssa. Työssäoppimiselle ei ole ajallisesti määriteltyä vähimmäis- eikä enimmäismäärää. Työpaikan on nimettävä opiskelijalle ammattitaidoltaan, koulutukseltaan ja työkokemukseltaan pätevä vastuullinen työpaikkaohjaaja.

Koulutuksen järjestäjä laatii jokaiselle opiskelijalle henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS), johon merkitään myös työssäoppimiseen liittyvät asiat. Sähköalan töissä koulutussopimukseen on syytä liittää yrityksen sähkötöiden johtajan allekirjoitus, sillä hän vastaa koulutussopimuksella sähkötöitä tekevän henkilön töistä.

Koulutussopimuksessa työssäoppiminen liittyy päätoimiseen opiskeluun, eikä perustu työsopimukseen. Opiskelija ei ole työsuhteessa, eikä hänelle makseta palkkaa eikä työnantajalle koulutuskorvausta. Koska opiskelijaa ei rinnasteta työntekijään, ei hänelle voi maksaa myöskään verovapaita korvauksia. Oppilaitos ei saa veloittaa opiskelijan työpanoksesta.

Koulutussopimusta ja oppisopimusta voidaan myös yhdistellä. Oppisopimus voidaan solmia esim. kesätyön ajaksi. Oppisopimuskoulutuksessa opiskelija on työsuhteessa ja hänelle maksetaan palkkaa ja työnantajalle voidaan maksaa koulutuskorvausta.

STUL on tehnyt koulutussopimukseen liitettävän liitteen, jossa sähköalan erityispiirteet työssäoppimispaikkana on huomioitu.

### **Toppi-sovellus työssäoppimisen seurantaan**

STUL tarjoaa oppilaitosten ja jäsenyritystensä käyttöön verkko- ja mobiililaitteissa toimivaa Toppi-sovellusta, jossa tutkinnon perusteissa määritellyt osaamistavoitteet on avattu työpaikalla suoritettaviksi tehtäviksi. Työpaikan tarjoamat mahdollisuudet oppimiseen saadaan näin helpommin haarukoitua. Sovellusta käytetään työssäoppimisen seurantaan ja dokumentointiin. Oppilaan ja työpaikkaohjaajan käyttämä appsi on ladattavissa Google Play-kaupasta ja opettajan käyttämän tietokonesovelluksen käyttöoikeus sisältyy oppilaitoksen STUL-tiedotussopimukseen.

## **Työssäoppimisen vastuut jakautuvat**

Lain mukaan työnantaja vastaa koulutussopimuksella työskentelevän opiskelijan työturvallisuudesta. Henkilökohtaisten suojavälineiden hankinnasta vastaa koulutuksen järjestäjä. Tästä voidaan kuitenkin sopia toisin koulutussopimuksessa.

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskelijan vakuutuksista, henkilötunnisteesta veronumeroineen sekä tarvittavista korteista. Työnantaja vastaa työpaikan olosuhteiden sopivuudesta, turvallisuudesta sekä perehdytyksen, opastuksen ja valvonnan järjestämisestä.

Yrityksen sähkötöiden johtaja vastaa alaisuudessaan tehtävistä sähkötöistä. Opiskelija ei voi toimia työnaikaisen sähköturvallisuuden valvojana, eikä työskennellä yksin kohteessa, jossa on sähköstä aiheutuvaa varaa. SFS6002-standardin mukaan opiskelija voi tehdä sähkötöitä ammattihenkilön riittävästi valvomana sähkötöiden johtajan harkinnan mukaan.

Oppilaitosyhteistyön kautta yrityksillä on mahdollisuus vaikuttaa työssäoppimisasioiden lisäksi myös oppimistavoitteisiin ja opetuksen sisältöön. STUL on tehnyt ohjeistuksen yhteistyön ja toiminnan koordinoimiseen STUL:n alueosastojen ja alueella toimivien sähköalan oppilaitosten välillä.

## **Työpaikkaohjaaja on tärkeä henkilö**

Työpaikkaohjaajan valintaan kannattaa kiinnittää huomiota. Ammatillisen kokemuksen lisäksi hänellä tulee olla edellytykset toimia nuorten opiskelijoiden kanssa. Työpaikkaohjaajan tehtävänä on opastaa opiskelijalle oikeat työmenetelmät, tukea oppijaa ja antaa palautetta tehtävien suorittamisesta.

Työpaikkaohjaajan tulee saada perehdytys tehtävänsä. STUL on tehnyt sähköalan työpaikkaohjaajan perehdytykseen lyhyen verkkokurssin, jossa sähköalan erityispiirteet on huomioitu.

## **Opiskelijalla on oltava edellytykset työssäoppimiseen**

Opiskelijalla on oltava riittävä lähtötaso työssäoppimiseen. Esim. suojavarusteiden ja perustyökalujen käyttö tulee hallita ja asennusmateriaalit on tunnettava nimiketasolla. Sähkötöiden johtajan tulee saada oppilaitokselta selvitys siitä, millaisia töitä opiskelija voi tehdä.

Pääsääntöisesti opiskelija noudattaa yrityksen yleistä työaika. Opiskelijat kuuluvat opiskelijaterveydenhuollon piiriin ja sairaspöissaolojen ilmoitusmenettelystä on syytä sopia koulutussopimuksessa. Opiskelijalla on sama salassapitovelvollisuus kuin yrityksen muilla työntekijöillä.

*Henrik Rousku, STUL 2. asteen oppilaitosyhteistyö*